

2022. P. 238-254. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31559>

2. Кащена Н. Б., Нестеренко І. В., Чміль Г.Л. Управління інноваційними біокластерами в умовах цифровізації: організаційно-методичний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 69. С. 71-78. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/21508>

3. Нестеренко І. В., Чміль С. Л. Моделювання облікової політики в контексті забезпечення інноваційного розвитку підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1(01). С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-15> URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/9991>

УДК 657:339:007

В.В. Яценко, здоб. PhD (*ДБТУ, Харків*)

ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС: ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Електронний бізнес, як породження цифрової економіки, став сферою використання електронних та інформаційних технологій для сприяння традиційним бізнес-процесам у розподілі товарів і послуг, що привело до їх глибинних докорінних змін [1, 798]. Основні напрями інтеграції цифрових технологій у глобальні ланцюги створення вартості включають сферу взаємодії з клієнтами (способи ідентифікації клієнтів; способи «он-лайн зростання»; формування точок дотику з клієнтами); сферу операційних процесів (діджиталізацію виробничого процесу та організації праці; підвищення продуктивності менеджменту); сферу побудови бізнес-моделі (діджитал-модифікований бізнес; розвиток нових видів цифрового бізнесу; цифрову глобалізацію ланцюгів створення вартості) [2, с. 191].

Електронний бізнес включає нові методи роботи суб'єктів бізнесу, що дає можливість забезпечити конкурентні переваги за рахунок зменшення витрат на взаємодію, розширення ринків і сфери діяльності та виявлення нових каналів збуту, залучення нових та поліпшення обслуговування старих клієнтів, більшої мобільності та оперативності під час прийняття управлінських рішень [3, с. 58]. Використання веб-порталів відкриває принципово нові можливості ведення бізнесу, зокрема дозволяє: оперативно створювати і розміщувати інформаційні ресурси організації; прискорити доступ до інформації користувачам у будь-який час, в будь-якому місці

знаходження (набори доступної інформації та сервісів залежить від категорії користувача – клієнт, партнер, співробітник); інтегрувати інформаційні ресурси з ресурсами постачальників, партнерів по бізнесу, світовими інформаційними ресурсами; проводити рекламні кампанії; зацікавлювати потенційних замовників і клієнтів продуктами і послугами, системами знижок тощо, підвищити якість управління бізнес-процесами, інформаційною безпекою [4, с. 63].

Проведене дослідження свідчить, що багато науковців та практиків звертають свою увагу на те, що система побудови бухгалтерського обліку суб'єктів електронного бізнесу майже аналогічна до обліку діяльності торговельних мереж та сфери надання послуг. При цьому, до основних особливостей слід віднести наступні: – продаж товарів (надання послуг) здійснюється, як правило, фізичними особами; – контакт продавця і покупця носить опосередкований характер; – торгова площа є віртуальною; організація господарської діяльності відбувається через створення інтернет-магазину, реєстрацію доменного імені і укладання договору з провайдером [4, с. 64]. Тому, ведення бухгалтерського обліку у сфері електронного бізнесу можна поділити на дві складові частини: облік витрат на створення та обслуговування інтернет-магазину та облік розрахункових операцій з покупцями.

Витрати, що пов'язані з розробкою інтернет-магазину доцільно відображати в обліку як капітальні витрати, тобто визнавати інтернет-магазин нематеріальним активом підприємства згідно з МСБО 38 «Нематеріальні активи» [5]. Розробка магазину у мережі Інтернет є об'єктом авторського права, яке належить підприємству [6, с. 242]. За умови реєстрації суб'єкта господарської діяльності як платника податку, при складанні договору на створення електронного магазину, власник авторських/інтелектуальних прав на цей об'єкт повинен витрати за цим договором амортизувати [7, с. 64]. Витрати, що пов'язані з розробкою інтернет-магазину обліковуються на субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», а при експлуатації використовується субрахунок 125 «Авторське право і суміжні з ним права» згідно з П(с)БО 8 [7, с. 65].

Організація електронного бізнесу пов'язана з наступними витратами: оплата послуг хостингу (оренда дискового простору); коллокейшин (оренда сервера у провайдера); плата за домен; оплата за використання окремих віртуальних торгових майданчиків; витрати на утримання веб-сайту підприємства, інтернет-магазину та іншими супутніми витратами, які відображаються на рахунку 93 «Витрати на збут». Слід зазначити, що формування обліково-аналітичного

забезпечення ведення бізнесу суб'єктами господарювання, повинно здійснюватися в розрізі витрат та доходів, як від традиційної так і електронної операційної діяльності, оскільки більшість суб'єктів бізнесу веде змішану діяльність, використовуючи традиційні канали збуту продукції (надання послуг) та продаж продукції через мережу Інтернет. Для забезпечення реалізації цього завдання необхідно виділити окремі аналітичні рахунки в робочому плані рахунків суб'єкта бізнесу для деталізації інформації про доходи, витрати й фінансові результати [7, с. 66].

Таким чином, визначено, що електронний бізнес є складовою частиною цифрової економіки, способом її практичної реалізації, що на сьогодні найбільш динамічно розвивається. Електронний бізнес безпосередньо пов'язаний з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет, які є його технологічною основою; орієнтований на досягнення певної цілі суб'єкта бізнесу (отримання прибутку, оптимізація діяльності, управління інформацією, трансформація та оптимізація бізнес-процесів, зміна маркетингової практики й оптимізація взаємовідносин зі споживачами, поліпшення іміджу підприємства, розширення ринку, розвиток нових сфер діяльності). Робототехніка, штучний інтелект, Інтернет речей, хмарні обчислення, аналіз баз великих даних, тривимірний друк та електронні платежі, які є основою цифрової економіки, революційно змінюють усталені підходи до організації обліку і управління суб'єктами бізнесу, відкриваючи нові можливості для координації бізнес-процесів на відстані, прискорюючи комунікації всередині бізнес-систем, у системах «B2B» та «B2C», збільшуючи оборотність ресурсів, скорочуючи життєві цикли продуктів та технологій, прискорюючи їх вихід на новий рівень.

Інформаційні джерела:

1. Кужелюк А.В. Інтернет-торгівля: здійснення та облік. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 797–801. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/163.pdf>

2. Nesterenko I., Kovalevska, N. Formation of accounting policy and its impact on reporting indicators for food industry enterprises. *Economic analysis*, 2021. 31 (3), 190-197. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.03.190>

3. Філіппова Л. Електронна комерція: за і проти. *Вісник Національного технічного університету ХПІ*. 2013, № 44 (1017). С. 58–65.

4. Нестеренко І. В. Актуальні проблеми обліку та аудиту інвестиційної діяльності підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. Вип. 2(14). С. 61-68. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/18734>

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38. Нематеріальні

активи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92_050#Text

6. Kashchena N, Nesterenko I. Digitalization of the innovative development management information service of the enterprise. Mechanisms for ensuring innovative development of entrepreneurship. Monograph. Tallinn: Teadmus OÜ, 2022. P. 238-254
URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31559>

7. Паламаренко Ю.О. Особливості бухгалтерського обліку і оподаткування в інтернет-торгівлі. *Облік та фінанси*. 2012. № 1. С. 63–66. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-buhgalterskogo-obliku-i-opodatkovannya-v-internet-torgivli.html>